

ਸਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਮਿੱਤਲ ਜੇ.

ਗੁਰਚਰਨ ਰਾਮ, - ਮੁਦਈ/ਅਪੀਲੈਂਟ

ਬਨਾਮ

ਤੇਜਵੰਤ ਸਿੰਘ (ਮ੍ਰਿਤਕ) L.Rs ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦੁਆਰਾ, -
ਬਚਾਅ ਪੱਖ/ਜਵਾਬਦਾਰ

RSANo. 1984 ਦਾ 3312

21 ਜਨਵਰੀ, 2008

ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1908—ਭਾਈਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਝਗੜਾ- ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤਾ—ਘਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਜੋ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਆਇਆ—ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ- ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਗਲਤ ਅਤੇ ਵਿਗੜਿਆ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੁਦਈ ਦੇ ਨਾਲ ਘੋਰ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਦਾ ਨਤੀਜਾ - ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ 'ਤੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਜਾਂ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ - ਦੋ ਭਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਘਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ - ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਤਿੰਨੋਂ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਾਹੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੰਤਕਾਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ - ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਪਰੀਤ ਖੋਜ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪਰਸ਼ੋਤਮ ਦਾਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਜਾਂ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਖੋਜ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਨਾ ਸਿਰਫ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਣਗੌਲਿਆ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਬਲਕਿ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਜਾਂ ਅਣਡਿੱਠ ਕਰਕੇ ਗਲਤ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਘਰ ਦੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਹਨ, ਜੋ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਆਇਆ ਸੀ।

(ਪਰਾ 15)

ਅੱਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਹੇਠਲੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਿੱਸੇ ਭਾਵ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਮੁਦਈ ਨੇ ਪਰਸ਼ੋਤਮ ਦਾਸ ਨੂੰ ਮਾਸਿਕ ਰਕਮ

ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। , ਪਰਸ਼ੋਤਮ ਦਾਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੱਕ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰੇਗਾ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿਰਫ਼ ਮੁਦਈ ਗੁਰਚਰਨ ਰਾਮ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦੇ ਭਰਾਵਾਂ ਭਾਵ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਵੰਡ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਮੁਦਈ ਗੁਰਚਰਨ ਰਾਮ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਾਹੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਇੰਤਕਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(ਪਰਾ 15)

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਿਰਫ਼ ਇੰਤਕਾਲਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਬਰਾਬਰ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤਾ ਸਹੀ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਸੰਗਰੂਰ ਵਿਖੇ ਸਥਿਤ ਮਕਾਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਉਕਤ ਪਰਿਵਾਰਕ ਨਿਪਟਾਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਵਿਰਾਸਤ ਦਾ ਇੰਤਕਾਲ ਤਿੰਨ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਪਰਿਵਾਰਕ ਬੰਦੋਬਸਤ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦੀ ਖੇਤੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਨਿਵੇਕਲਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ।

ਪਿੰਡ ਬਾਲੀਆਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਹੈ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਖੋਜ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਮੁਦਈ ਖੇਤੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਨਿਵੇਕਲਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਕਤ ਖੋਜ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਗੰਭੀਰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਕਬਜ਼ੇ ਸੰਬੰਧੀ ਖੋਜ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਨਿਵੇਕਲਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ।

(ਪਰਾ 16)

ਅੱਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇੰਤਕਾਲ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਮੁਦਈ ਦੇ ਹਸਤਾਖਰਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇੰਤਕਾਲ ਮੁਦਈ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਦਈ ਵੱਲੋਂ ਤਿੰਨਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਾਹੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੰਤਕਾਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਬਾਕੀ ਦੇ ਭਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਥਿਤ ਘਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਸੰਗਰੂਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਗਲਤ ਅਤੇ ਵਿਗੜਿਆ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮੁਦਈ ਨਾਲ ਘੋਰ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਖੋਜ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ 27 ਜੁਲਾਈ, 1954 ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ

GURCHARAN RAM v. TEJWANT SINGH (DEAD) THROUGH 1061
L.Rs AND ANOTHER (*Satish Kumar Mittal, J.*)

ਪਰਸ਼ੋਤਮ ਦਾਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਜਾਂ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

(ਪਰਾ 17)

ਸੀਮਾ ਐਕਟ, 1963—ਕਲਾ. 58—ਸਥਾਈ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਰਿਣਾਮੀ ਰਾਹਤ ਦੇ ਨਾਲ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ - ਵਿਵਾਦਿਤ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਨਿਵੇਕਲੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਾਲਕ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪੀਆਈਐਟਿਫ - ਸੀਮਾ ਦਾ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਿੰਦੂ ਇੰਤਕਾਲ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਉਹ ਤਾਰੀਖ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮੁਦਈ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੁਆਰਾ—ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸੀਮਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 58 ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਸੀਮਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹੇਠਲੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸੀਮਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇੰਤਕਾਲ ਤਿੰਨਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ 7 ਫਰਵਰੀ, 1962 ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਨੇ ਉਕਤ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ, ਜਦੋਂ ਸੀਮਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 113 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ।

(ਪਰਾ 18)

ਅੱਗੇ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਥਾਈ ਹੁਕਮ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਰਾਹਤ ਦੇ ਨਾਲ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਮੁਦਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ/ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਨਿਵੇਕਲੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਮਾਲਕ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸੀਮਾ ਦਾ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਿੰਦੂ ਇੰਤਕਾਲ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਹੈ। ਉਹ ਮਿਤੀ ਜਦੋਂ ਮੁਦਈ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸੀਮਾ ਐਕਟ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 58 ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਸੀਮਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(ਪਰਾ 19)

ਅੱਗੇ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦਖਲ ਦੇ ਨਿਵੇਕਲਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸੀ, ਇਸਲਈ, ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਉਦੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੰਤਕਾਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਦੋਵੇਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਗਲਤ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੀਮਾ ਦਾ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਿੰਦੂ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੰਤਕਾਲ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਸੀ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸੀਮਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 113 ਵਿੱਚ, ਸੀਮਾ ਉਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲ

ਹੈ ਜਦੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

(ਪਰਾ 19)

ਆਰ ਕੇ ਬੱਤਾਸ ਅਤੇ ਆਰ ਡੀ ਗੁਪਤਾ, ਵਕੀਲ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਐੱਮ.ਐੱਲ. ਸਰੀਨ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਨਾਲ,
ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਸਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਮਿੱਤਲ , ਜੇ

(1) ਇਹ ਇੱਕ ਪਲੇਟਿਫ ਦੀ ਰੈਗੂਲਰ ਦੂਜੀ ਐਪ ਹੈ ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਦੋਵਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨਾਂ ਬਾਰੇ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਉਸਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ, ਉਸਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਬਾਈ ਲਈ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(2) ਵਿਚ ਵਿਚ; ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ, ਜੇਕਰ ਝਗੜਾ ਪਿੰਡ ਬਾਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ 1 ਪੌਂਡ 16 ਬਿਸਵਾਸ ਵਾਹੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਦੋ ਕੱਚੇ ਮਕਾਨਾਂ ਦਾ ਹੈ। ਸੰਗਰੂਰ ਸ਼ਹਿਰ (ਜਦੋਂ ਜੀਦ ਰਿਆਸਤ ਦੀ ਪੁਰਾਣੀ ਰਾਜਧਾਨੀ) ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਇੱਕ ਪੱਕਾ ਘਰ (ਇੱਕ ਕੋਠੀ) ਦੇ ਨਾਲ ਉਕਤ ਜਾਇਦਾਦ ਇੱਕ ਪਰਸ਼ੋਤਮ ਦਾਸ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪੁੱਤਰ ਸਨ, ਗੁਰਚਰਨ ਰਾਮ (ਮੁਦਈ), ਤੇਜਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਟੇਕ ਚੰਦ (ਵਿਵਾਦੀ)। ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ, ਸਾਲ 1954 ਵਿੱਚ, ਪਰਸ਼ੋਤਮ ਦਾਸ ਨੇ ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰਕ ਬਸਤੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਆਪਣੇ ਤਿੰਨ ਪੁੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਦਿੱਤੀ। ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਵਾਹੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਕੱਚਾ ਘਰ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸੰਗਰੂਰ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਪੱਕਾ ਮਕਾਨ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤਾ 27 ਜੁਲਾਈ, 1954 ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਵਿਵਸਥਿਤ ਸੀ। ਪਰਸ਼ੋਤਮ ਦਾਸ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਤਿੰਨ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅੰਗੂਠੇ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਅਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਕਾਪੀਆਂ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨੋਂ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਤਿੰਨੋਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਇਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 4 ਦਸੰਬਰ 1960 ਨੂੰ ਪਰਸ਼ੋਤਮ ਦਾਸ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਿੰਨੋਂ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪਿੰਡ ਬਾਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ 16 ਵਿੱਘੇ 4 ਬਿਸਵੇ ਦੀ ਵਾਹੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ ਸਬੰਧੀ ਵਿਰਾਸਤ ਦਾ ਇੰਤਕਾਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਪੂਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਸੰਗਰੂਰ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਪੱਕਾ ਮਕਾਨ ਦੋਵਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤਾ ਵਿੱਚ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਗਿਆ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਉਸਾਰੀ ਕੀਤੀ। ਮੁਦਈ ਗੁਰਚਰਨ ਰਾਮ ਨੇ ਸੰਗਰੂਰ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਘਰ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ

GURCHARAN RAM v. TEJWANT SINGH (DEAD) THROUGH 1063
L.Rs AND ANOTHER (*Satish Kumar Mittal, J.*)

ਕੀਤਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਟੇਕ ਚੰਦ (ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰ: 2), ਭਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਵਾਹੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਕੱਚੇ ਮਕਾਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਾਲ 1980 ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਇੰਦਰਾਜਾਂ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾ ਕੇ ਵਾਹੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਹੁਕਮ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ। , ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਪਰੋਕਤ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤਾ ਮਿਤੀ 27 ਜੁਲਾਈ, 1954 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸਾਬਕਾ. PA ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ. ਪੀ.ਸੀ.

(3) ਟੇਕ ਚੰਦ (ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 2) ਨੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਲੜਿਆ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਤੇਜਵੰਤ ਸਿੰਘ (ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1) ਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ। ਉਸਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਰਸ਼ੋਤਮ ਦਾਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ, ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕਥਿਤ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਪਰਸ਼ੋਤਮ ਦਾਸ ਦੇ ਅੰਗੂਠੇ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸੀ। ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਵੇ, ਉਸ 'ਤੇ ਕਦੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਡ ਨਾ ਹੋਣ ਅਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੋਹਰ ਨਾ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਅਯੋਗ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਪਰਸ਼ੋਤਮ ਦਾਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਹੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਰਾਸਤ ਦਾ ਇੰਤਕਾਲ ਤਿੰਨੋਂ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਕਤ ਇੰਤਕਾਲ ਮੁਦਈ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ਦੇ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਕਤ ਇੰਤਕਾਲ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਪਿੰਡ ਬਾਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਸੰਗਰੂਰ ਵਿਖੇ ਸਥਿਤ ਪੱਕਾ ਘਰ, ਜੋ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਪਰਸ਼ੋਤਮ ਦਾਸ ਦੇ ਸਨ, ਪਿਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਿੰਨੋਂ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ। ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦਾ ਵਾਹੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਨਿਵੇਕਲਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਮੁਦਈ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸਮਾਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

(4) ਧਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮੁੱਦੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ:-

- (1) ਕੀ 27 ਜੁਲਾਈ, 1954 ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਵੰਡ ਡੀਡ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮੁਦਈ ਸਿਰਫ ਮਾਲਕ ਹੈ? ਓ.ਪੀ.ਪੀ
- (2) ਕੀ ਮੁਦਈ ਘੋਸ਼ਣਾ ਅਤੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ? ਓ.ਪੀ.ਪੀ
- (3) ਕੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਸਮੇਂ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ? ਓ.ਪੀ.ਡੀ
- (4) ਕੀ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਕੰਮ ਅਤੇ ਆਚਰਣ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਭਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ? ਓ.ਪੀ.ਡੀ

- (5) ਕੀ ਮੁਦਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਉਲਟਾ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਕੇ ਮਾਲਕ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ? ਓ.ਪੀ.ਪੀ
- (6) ਕੀ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੂੰ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਮੁਦਈ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਮੁਦਈ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ? ਓ.ਪੀ.ਪੀ
- (7) ਰਾਹਤ.

(5) ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ, ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਕਿ 27 ਜੁਲਾਈ, 1954 ਨੂੰ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਤਿੰਨੋਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਸਨ ਅਤੇ ਅੰਗੂਠੇ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਪਰਸ਼ੋਤਮ ਦਾਸ ਨੇ ਲਗਾਇਆ ਸੀ। ਉਕਤ ਪਰਿਵਾਰਕ ਵਸੋਬੇ 'ਤੇ ਪਰਸ਼ੋਤਮ ਦਾਸ ਦੇ ਅੰਗੂਠੇ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨੂੰ ਦੀਵਾਨ ਕੇ.ਐਸ. ਪੁਰੀ, ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਅਤੇ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਨੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰਕ ਬੰਦੋਬਸਤ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਹੀ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਕਾਲੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਆਫ ਕੰਸੋਲੀਡੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ, (1) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਕਿ ਉਕਤ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਪਰਸ਼ੋਤਮ ਦਾਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਜਾਂ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਗੁਰਚਰਨ ਰਾਮ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸੀਮਾਬੱਧਤਾ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਵਾਹੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਰਾਸਤ ਦਾ ਇੰਤਕਾਲ ਤਿੰਨਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ 7 ਫਰਵਰੀ, 1962 ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋਣ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਦਈ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਵਿਰਾਸਤ ਦਾ ਇੰਤਕਾਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸਨੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੱਕ ਕਦੇ ਵੀ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ, ਇਸ ਲਈ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਕੰਮ ਅਤੇ ਆਚਰਣ ਦੁਆਰਾ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਨਿਵੇਕਲਾ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਅਤੇ ਖੁਦ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ, ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰ ਵਜੋਂ ਕਾਸ਼ਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੁਦਈ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(6) ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦੁਖੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮੁਦਈ ਨੇ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ

(1) ਏਆਈਆਰ 1976 ਐਸਸੀ 807

ਨੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੀਮਾਬੰਦੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ

GURCHARAN RAM v. TEJWANT SINGH (DEAD) THROUGH 1065
L.Rs AND ANOTHER (*Satish Kumar Mittal, J.*)

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਸਥਾਈ ਹੁਕਮ ਦੀ ਰਾਹਤ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਬੇਦਖਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕੋਰਸ.

(7) ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫਰਮਾਨ ਦੇ ਖਿਲਾਫ, ਮੁਦਈ ਨੇ ਇਹ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ।

(8) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਆਰ.ਕੇ. ਬੱਤਾਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਦੋ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ:

- (1) ਕੀ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿਚ, ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ, ਹੇਠਲੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਗਲਤ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤਾ ਸਾਬਕਾ. PA ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ. ਪੀ.ਸੀ., ਜਿਸ ਦੀ ਫਾਂਸੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਾਬਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿਚ ਮੰਨਣਯੋਗ ਪਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ 'ਤੇ ਪਰਸ਼ੋਤਮ ਦਾਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੱਕ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ?
- (2) ਕੀ ਸਿਰਫ਼ ਇੰਤਕਾਲ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾਲ ਹੀ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਖੁਦ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ?

(9) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਾਲ 1954 ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਾਰਕ ਬੰਦੋਬਸਤ ਵਿੱਚ ਸਾਬਕਾ ਸੀ. PA ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ. ਪੀ.ਸੀ., ਪਿੰਡ ਬਾਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ 16 ਵਿੱਘੇ 4 ਬਿਸਵੇ ਅਤੇ ਦੋ ਕੱਚੇ ਮਕਾਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਮੁਦਈ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆ ਗਈ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਅਨਪੜ੍ਹ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ, ਜੋ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਕਿੱਤੇ ਵਿੱਚ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਸੰਗਰੂਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਥਿਤ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਘਰ ਸੀ। ਜੀਂਦ ਰਿਆਸਤ, ਦੇ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਭਰਾਵਾਂ ਭਾਵ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿਚ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਆ ਗਈ, ਜੋ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਵਿਚ ਸਨ। ਝਗੜੇ ਵਾਲੀ ਵਾਹੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਕੱਚਾ ਮਕਾਨ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਅਨਪੜ੍ਹ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਸੰਗਰੂਰ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਵੱਡਾ ਮਕਾਨ ਬਾਕੀ ਦੋ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਸਨ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਉਕਤ ਮਕਾਨ ਲੈਣ ਲਈ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੀ ਕੀਮਤ ਪਿੰਡ ਦੀ ਵਾਹੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ। ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਕਤ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਤਿੰਨੋਂ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੁਆਰਾ ਅੰਗੂਠੇ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰਸ਼ੋਤਮ ਦਾਸ ਦੇ ਅੰਗੂਠੇ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਵਕੀਲ ਤੇਜਵੰਤ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀਆਂ

ਹਨ ਕਿ ਮੁਦਈ ਵੱਲੋਂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਟੇਕ ਚੰਦ (ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 2) ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਮੁਦਈ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਇਸ ਗਲਤ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਪਰਸ਼ੋਤਮ ਦਾਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਉਕਤ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਾਲ 1958-59 ਦੀ ਜਮ੍ਹਾਂਬੰਦੀ (ਜੋ ਕਿ ਇਕਸੁਰਤਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ) ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤਾ ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਜਮ੍ਹਾਂਬੰਦੀ ਵਿਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਦੂਜਾ, ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਰਸ਼ੋਤਮ ਦਾਸ ਨੇ 4 ਦਸੰਬਰ, 1960 ਨੂੰ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਦੇ ਇੰਤਕਾਲ ਨੂੰ 7 ਫਰਵਰੀ, 1962 ਨੂੰ, ਏ.ਸੀ. ਆਈ.ਐਲ.ਡੀ. ਗ੍ਰੇਡ ਦੁਆਰਾ, ਮੁਦਈ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਤਿੰਨੋਂ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ, ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਕਤ ਇੰਤਕਾਲ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤਿੰਨੋਂ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਜਮ੍ਹਾਂਬੰਦੀ ਵਿੱਚ ਸਾਲ 1965-66, 1970-71 ਅਤੇ 1975 76 ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਮਾਲਕੀ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਸ਼ੋਤਮ ਦਾਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰੀਖਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਨਿਵੇਕਲੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹੇਠਲੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੱਥ ਨੂੰ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜੋ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਾਬਤ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਭਾਵ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤੇ ਤਹਿਤ ਦੋਵਾਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਸਬੰਧਤ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਸਿਟੀ ਸੰਗਰੂਰ ਸਥਿਤ ਮਕਾਨ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਬੂਤ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸੰਗਰੂਰ ਵਿਖੇ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਮਕਾਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਡੀ

ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਦਰਜ ਕਰਵਾਏ ਅਤੇ ਮਿਉਂਸਪਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵੱਖਰੇ ਮਿਉਂਸਪਲ ਨੰਬਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਬਿਜਲੀ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਕਨੈਕਸ਼ਨ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਗਾਊਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲੈ ਕੇ ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ ਮਕਾਨ ਵਿਚ ਹੋਰ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤੇ। ਇਹ ਤੱਥ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਵੰਡ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਸਬੰਧੀ ਗਲਤ ਇੰਤਕਾਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਪੀ.ਐੱਡ ਐਕਸ. ਪੀਸੀ ਉਕਤ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਰਸ਼ੋਤਮ ਦਾਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੀ ਸਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ

GURCHARAN RAM v. TEJWANT SINGH (DEAD) THROUGH 1067
L.Rs AND ANOTHER (*Satish Kumar Mittal, J.*)

ਤਿੰਨ ਪੁੱਤਰਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਵੀ ਕਬਜ਼ਾ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਗੁਰਚਰਨ ਰਾਮ 1000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕਰੇਗਾ। 5/- ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਵਜੋਂ, ਰੁ. 30/- ਲੋਹੜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਰੁ. 30/- ਹੋਰ ਤਿਉਹਾਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ. ਜੇਕਰ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਰਸ਼ੋਤਮ ਦਾਸ ਨੂੰ ਬਲਿਆਨ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਉਪਰੋਕਤ ਵਾਹੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਮਕਾਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਤੱਕ ਇਸ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਗੁਰਚਰਨ ਰਾਮ ਪਰਸ਼ੋਤਮ ਦਾਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਉਠਾਏਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਬਲਿਆਨ ਵਿਖੇ ਸਥਿਤ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਮਕਾਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਟੇਕ ਚੰਦ ਅਤੇ ਤੇਜਵੰਤ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਾਲੀਆਂ ਵਿਖੇ ਸਥਿਤ ਵਾਹੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਮਕਾਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਰੋਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪਰਸ਼ੋਤਮ ਦਾਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਰੋਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਰਸ਼ੋਤਮ ਦਾਸ ਨੂੰ ਮੁਦਈ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਪਈ ਖੇਤੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਜਾਂ ਵੇਚਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਲੀਜ਼/ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਵੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੇਠਲੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪਰਸ਼ੋਤਮ ਦਾਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਤੱਕ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਰਸ਼ੋਤਮ ਦਾਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਣਗੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਸਲਾਹ ਸਿੱਖੀ ਨੇ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹੇਠਲੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਅਦਾਲਤਾਂ, ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਪੜ੍ਹ ਕੇ, ਗਲਤ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਮੁਦਈ ਏਸੀ ਆਈਲੈਂਡ ਗ੍ਰੈਡ ਦੁਆਰਾ ਵਿਰਾਸਤ ਦੇ ਇੰਤਕਾਲ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਇੰਤਕਾਲ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਤਿੰਨੋਂ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਮਿਹਰਬਾਨੀ। ਦਰਅਸਲ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਇੰਤਕਾਲ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਤਿੰਨੋਂ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੰਤਕਾਲ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਬਾਰੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਤੱਥ ਇਸ ਪੱਖ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੁਦਈ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਉਸਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸੀ। ਇਹ ਤੱਥ ਇਹ ਵੀ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਇੰਦਰਾਜਾਂ ਦੇ ਉਲਟ, ਮੁਦਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਅਸਲ ਭੌਤਿਕ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਤੱਥ ਸਿੱਧ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰਕ ਬੰਦੋਬਸਤ 'ਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੋਵਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਿੱਟਾ ਕਿ ਵੰਡ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਗਾੜਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ ਅਤੇ ਉਕਤ ਖੋਜ ਨੂੰ ਉਲਟਾ

ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਵਿਪਰੀਤ ਖੋਜ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ।

(10) ਕਾਉਂਸਲ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਿੰਨ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸੀਮਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 113 ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। 7 ਫਰਵਰੀ, 1962 ਨੂੰ ਇੰਤਕਾਲ ਦਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ 18 ਫਰਵਰੀ, 1980 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਇੰਤਕਾਲ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀਮਾ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਿੰਦੂ ਨੂੰ ਲਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਹੁਕਮ ਦੇ ਨਾਲ ਸਿਰਲੇਖ, ਸੀਮਾ ਦਿਨ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਮੁਦਈ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸੀਮਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 58 ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ 3 ਸਾਲ ਦੀ ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਜਦੋਂ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ, ਜਦੋਂ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਧਮਕਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸੂਟ ਜ਼ਮੀਨ. ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਬੋਲੇ ਬਨਾਮ ਐਮ ਐਲ ਕੋਹਲਾਨ (2) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀਵੀ ਕਾਉਂਸਿਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ , ਰੁਕਮਾਬਾਈ (ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ) ਬਨਾਮ ਲਾਲਾ ਲਕਸ਼ਮੀਨਾਰਾਇਣ (3) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ , ਇਸ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਿਆਮਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਦਰਬਾਰੀ ਸਿੰਘ ਆਦਿ, (4) ਅਤੇ ਇਬਰਾਹਿਮ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਵ. ਸ਼ਰੀਫਨ (5)।

(11) ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸ਼ੁੱਧ ਨਤੀਜੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਲਈ ਇਸ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਦਖਲ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਅਕ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਬੂਤ ਮੌਜੂਦ ਹਨ, ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਥਿਤ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਦਾ ਇੰਤਕਾਲ ਮੁਦਈ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਏ.ਸੀ.ਆਈ.ਆਈ.ਐਲ.ਡ ਗ੍ਰੇਡ ਦੁਆਰਾ 7 ਫਰਵਰੀ, 1962 ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸ ਨੇ ਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 113 ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਲਈ, ਹੇਠਲੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਸਹੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਕਤ ਖੋਜਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਿਸੇ ਦਖਲ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(12) ਰੋਹਿਣੀ ਪ੍ਰਸਾਦ ਬਨਾਮ ਕਸਤੂਰਚੰਦ, (6) ਵਿੱਚ , ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ

GURCHARAN RAM v. TEJWANT SINGH (DEAD) THROUGH 1069
L.Rs AND ANOTHER (*Satish Kumar Mittal, J.*)

ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਪੜ੍ਹਣ ਨਾਲ ਨਿਆਂ ਦਾ ਗਰਭਪਾਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਖੋਜ ਬਿਨਾਂ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਗੜਦੀ ਹੈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਲਈ ਇਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਕੁਲਵੰਤ ਕੌਰ ਬਨਾਮ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, (7) ਵਿੱਚ, ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ “ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਖੋਜ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਗਲਤ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਪਰ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਤੀਜੇ ਗਲਤ ਟੈਸਟ ਅਤੇ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਰਾਬ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਤੱਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਗਾੜ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵਿਗਾੜ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਹੈ। ਹਫਾਜ਼ਤ ਹੁਸੈਨ ਬਨਾਮ ਅਬਦੁਲ ਮਜੀਦ (8) ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਮਕਾਲੀ ਖੋਜ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲ ਨਾ ਦੇਣਾ ਇੱਕ ਪੂਰਨ ਨਿਯਮ ਸਰਵ ਵਿਆਪਕ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਖੋਜ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਤਰਕ ਦੀ ਵਿਗਾੜ ਕਾਰਨ, ਸਗੋਂ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਗਲਤ-ਪੜ੍ਹਨ ਕਾਰਨ ਵੀ ਵਿਗਾੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੁਬਾਰਾ ਫਿਰ, ਹੀਰੋ ਵਿਨੋਬ (ਨਾਬਾਲਗ) ਬਨਾਮ ਸੇਸ਼ਮਲ, (9) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਆਮ ਨਿਯਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮਕਾਲੀ ਖੋਜਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ। ਪਰ ਇਹ ਇੱਕ ਪੂਰਨ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੁਝ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਪਵਾਦ ਹਨ ਜਿੱਥੇ (i) ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਭੌਤਿਕ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ; (ii) ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤੇ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਗਲਤ ਅਨੁਮਾਨ ਕੱਢਿਆ ਹੈ; ਜਾਂ (iii) ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਬੂਤ ਦਾ ਬੋਝ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਵੇਗੀ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਸਿੱਟਾ ਗਲਤ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਅਪ੍ਰਵਾਨਯੋਗ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਹੈ ਜਾਂ ਸਮੱਗਰੀ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਕੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(13) ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਪਟਾਈ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੈਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਘੋਖ ਕੀਤੀ ਹੈ।

(14) ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਈ ਧਿਰ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਵਿਪਰੀਤਤਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬੇਨਤੀ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰਕ ਬੰਦੋਬਸਤ ਸਾਬਕਾ. PA ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ. ਪੀ.ਸੀ., ਜਿਸ ਦੀ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਬਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਪਰਸ਼ੋਤਮ ਦਾਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਇਸ ਦੀ ਫਾਂਸੀ ਤੋਂ

ਬਾਅਦ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪਰਸ਼ੋਤਮ ਦਾਸ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪੁੱਤਰ ਸਨ ਅਰਥਾਤ ਮੁਦਈ ਅਤੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2। ਬਾਕੀ ਦੋ ਭਰਾ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ, ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਸਨ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ।
ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ,

(2) (2001) 7 SCC 189

(3) (2006) 5 SCC 545

ਪਰਸ਼ੋਤਮ ਦਾਸ ਪਿੰਡ ਬਾਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਾਹੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ (ਝਗੜੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ) ਅਤੇ ਇੱਕ ਕੱਚੇ ਘਰ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸੀ; ਅਤੇ ਜੀਂਦ ਰਿਆਸਤ ਦੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਸੰਗਰੂਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੱਕਾ ਘਰ (ਕੋਠੀ)। 1954 ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਦਿੱਤੀ। ਪਿੰਡ ਬਾਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਵਾਹੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਕੱਚਾ ਘਰ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸੰਗਰੂਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਪੱਕਾ ਮਕਾਨ (ਕੋਠੀ) ਮੁਦਈ ਧਿਰ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਬਾਕੀ ਦੋ ਭਰਾ ਜੋ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਉਕਤ ਪਰਿਵਾਰਕ ਵੰਡ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਕਤ ਵੰਡ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਲਈ, ਪਰਿਵਾਰਕ ਬੰਦੋਬਸਤ ਸਾਬਕਾ. PA ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ. ਪੀਸੀ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਪਰਸ਼ੋਤਮ ਦਾਸ ਦੇ ਅੰਗੂਠੇ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸੀ ਅਤੇ ਤਿੰਨੋਂ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਸਨ। ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਦਈ ਗੁਰਚਮ ਰਾਮ ਨੇ 2000 ਰੁਪਏ ਦੇਣੇ ਸਨ। 5 ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਵਜੋਂ ਅਤੇ ਰੁ. 30 ਦੇ ਤਿਉਹਾਰਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਪਰਸ਼ੋਤਮ ਦਾਸ ਨੂੰ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਪਰਸ਼ੋਤਮ ਦਾਸ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਬਾਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਉਪਰੋਕਤ ਵਾਹੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਮਕਾਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਇਸ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਕਤ ਵਾਹੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਬਾਲੀਆਂ ਵਿਖੇ ਸਥਿਤ ਮਕਾਨ ਮੁਦਈ ਕੋਲ ਜਾਣਾ ਪਿਆ। ਇਸ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਰਸ਼ੋਤਮ ਦਾਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਬਾਕੀ ਦੋ ਭਰਾਵਾਂ ਤੇਜਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਟੇਕ ਚੰਦ ਦਾ ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਮਕਾਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਰੋਕਾਰ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ। ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਉਕਤ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤਾ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੁਦਈ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਵੀ ਮੰਨਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਉਸਨੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਅੰਗੂਠੇ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਤੋਂ ਵੀ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। PA ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ. ਪੀ.ਸੀ. ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਸਟੈਂਡ ਲਿਆ ਕਿ ਪਰਸ਼ੋਤਮ ਦਾਸ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਮਕਾਨ ਕਦੇ ਵੀ ਵੰਡੇ ਨਹੀਂ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਿੰਨੋਂ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਵਾਹੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ, ਪਿੰਡ ਬਾਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੱਚਾ ਮਕਾਨ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਸੰਗਰੂਰ ਵਿੱਚ ਮਕਾਨ ਬਰਾਬਰ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਮਿਲ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਸਟੈਂਡ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਗਲਤ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਹੇਠਲੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ. 1 ਨੇ ਉਕਤ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ

GURCHARAN RAM v. TEJWANT SINGH (DEAD) THROUGH 1071
L.Rs AND ANOTHER (*Satish Kumar Mittal, J.*)

ਕੀਤੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਮਲ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਾਬਤ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਰਸ਼ੋਤਮ ਦਾਸ ਦੁਆਰਾ ਪਰਿਵਾਰਿਕ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਅੰਗੂਠੇ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੇਠਲੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਕਤ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤਾ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਮੰਨਣਯੋਗ ਹੈ। ਕਾਲੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਆਫ ਕੰਸੋਲੀਡੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ, (10), ਇਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਖੋਜ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਕਤ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਪਰਸ਼ੋਤਮ ਦਾਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਜਾਂ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਨਤੀਜੇ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਲ 1958-59 ਲਈ ਜਮਾਂਬੰਦੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਵਿਰਾਸਤ ਦੇ ਇੰਤਕਾਲ (ਐਕਸ. ਡੀ.8), 7 ਫਰਵਰੀ, 1962 ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਵਾਹੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਇੰਤਕਾਲ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਤਿੰਨੋਂ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ, ਅਤੇ ਸਾਲ 1965-66 (ਸਾਬਕਾ P2), 19/0-71 (ਸਾਬਕਾ PI) ਅਤੇ 1975-76 (ਸਾਬਕਾ D9) ਲਈ ਜਮਾਂਬੰਦੀਆਂ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ ਤੋਂ, ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਵੰਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਵਾਹੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ, ਜੋ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਆ ਗਈ ਸੀ, ਦੇ ਨਿਵੇਕਲੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਰੈਵੇਨਿਊ ਐਂਟਰੀਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਮੁਦਈ ਵਾਹੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਨਿਵੇਕਲਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸਾਬਤ ਕਰਨ 'ਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਕਤ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਉਸੇ ਤਰਕ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਬਾਰੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਖੋਜ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਨਿਵੇਕਲੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਅਤੇ, ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਹੁਕਮ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

(15) ਮੇਰੇ ਇਨੀ ਮਾਈਨੋਪੀਨੀਅਨ ਵਿੱਚ, ਦੋਵੇਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਰਸ਼ੋਤਮ ਦਾਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਜਾਂ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਖੋਜ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਣਡਿੱਠ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਬਲਕਿ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ, ਉਪਲਬਧ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਜਾਂ ਅਣਡਿੱਠ ਕਰਕੇ ਗਲਤ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ PW7/A ਤੋਂ Ex. PW 7/D ਅਤੇ Ex. PW 12/B), ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਅਸਲ ਭੌਤਿਕ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਘਰ, ਜੋ ਪਰਿਵਾਰਕ ਬੰਦੋਬਸਤ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਆ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਵਾਟੈਕਸ ਅਤੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਆਪਣੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਲਏ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਨੇ ਵੀ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਤੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲੈ ਕੇ ਹੋਰ ਉਸਾਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ

ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਵਿਵਾਦਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਸੰਗਰੂਰ ਵਿਖੇ ਸਥਿਤ ਮਕਾਨ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੇ ਮਾਲਕ ਦਰਜ ਹਨ। ਇਹ ਤੱਥ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਿੱਧ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਵੇਂ ਬਚਾਓ ਪੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸੰਗਰੂਰ ਵਿਖੇ ਮਕਾਨ ਵਿੱਚ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਸਕਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸਿਟੀ ਸੰਗਰੂਰ ਵਿਖੇ ਸਥਿਤ ਮਕਾਨ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਕਿਵੇਂ ਲਿਆ, ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਇਆ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ, ਮੁਦਈ ਨੇ ਸੰਗਰੂਰ ਵਿਖੇ ਸਥਿਤ ਘਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਜਾਂ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੰਬਰ 1 ਤੇਜਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਜਦੋਂ ਡੀ.ਡਬਲਿਊ. 8 ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਭਰਾ ਟੇਕ ਚੰਦ (ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 2) ਸੰਗਰੂਰ ਵਿਖੇ ਮਕਾਨ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਭਰਾ ਗੁਰਚਰਨ ਰਾਮ (ਮੁਦਈ) ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਉਕਤ ਮਕਾਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਉਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਬੂਤ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੇਠਲੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਉਪਰੋਕਤ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਪਰਸ਼ੋਤਮ ਦਾਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਸਿਰਫ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਪਰਸ਼ੋਤਮ ਦਾਸ ਦਾ ਨਾਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਾਹੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਰਾਸਤ ਦਾ ਇੰਤਕਾਲ ਉਸਦੇ ਤਿੰਨ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਸਕਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤਾ ਵਿੱਚ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਮਿਲੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਮੁਦਈ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਸਕਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਕਾਬਜ਼ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਹੇਠਲੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਿੱਸੇ ਭਾਵ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਮੁਦਈ ਨੇ ਪਰਸ਼ੋਤਮ ਦਾਸ ਨੂੰ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਰਕਮ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰਸ਼ੋਤਮ ਦਾਸ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੱਕ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰੇਗਾ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਿਰਫ ਮੁਦਈ ਗੁਰਚਰਨ ਰਾਮ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦੇ ਭਰਾਵਾਂ ਭਾਵ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ. ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਵੰਡ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਵਾਹੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮੁਦਈ ਗੁਰਚਰਨ ਰਾਮ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੰਤਕਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

(16) ਦੂਸਰਾ, ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਵਿਗੜਿਆ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਵਿਰਾਸਤ ਦੇ ਇੰਤਕਾਲ (ਐਕਸ. ਡੀ 8) ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਲਝਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਹਿਲਾ ਬਜ਼ਰੰਗੀ ਬਨਾਮ ਬਦਰੀਬਾਈ (11) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿ ਮਾਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੰਤਕਾਲ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅਚੱਲ

GURCHARAN RAM v. TEJWANT SINGH (DEAD) THROUGH 1073
L.Rs AND ANOTHER (*Satish Kumar Mittal, J.*)

ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਸਿਰਫ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੁੜ, ਸੂਰਜ ਭਾਨ ਬਨਾਮ ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (12) ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਉੱਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੀ, ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਰੈਵੇਨਿਊ ਰਿਕਾਰਡ ਜਾਂ ਜਮਾਬੰਦੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਇੰਦਰਾਜਾਂ ਦਾ ਸਿਰਫ "ਵਿੱਤੀ ਉਦੇਸ਼" ਭਾਵ ਜ਼ਮੀਨੀ ਮਾਲੀਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਮਾਲਕੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸੰਪੱਤੀ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਸਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿੱਚ, ਸਿਰਫ ਇੰਤਕਾਲ ਇੰਦਰਾਜਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਬਰਾਬਰ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤਾ ਸਹੀ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਸੰਗਰੂਰ ਵਿਖੇ ਸਥਿਤ ਮਕਾਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਉਕਤ ਪਰਿਵਾਰਕ ਨਿਪਟਾਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਵਿਰਾਸਤ ਦਾ ਇੰਤਕਾਲ ਤਿੰਨ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਪਰਿਵਾਰਕ ਬੰਦੋਬਸਤ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦਾ ਪਿੰਡ ਬਾਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਵਾਹੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਖੇਤੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਨਿਵੇਕਲਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਕਤ ਖੋਜ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਗੰਭੀਰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਕਬਜ਼ੇ ਸੰਬੰਧੀ ਖੋਜ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਨਿਵੇਕਲਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ।

(17) ਤੀਜਾ, ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਖੋਜ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇੰਤਕਾਲ (ਐਕਸ. D8) ਮੁਦਈ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ

(4) (2003)2 SCC 464

(5) (2007)6 SCC 186

ਉਸ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਤਿੰਨੋਂ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਖੋਜ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਵੀ ਉਲਟ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ ਏ.ਸੀ.ਆਈ.ਆਈ.ਐਲ.ਡ ਗ੍ਰੇਡ ਵੱਲੋਂ ਇੰਤਕਾਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਪਿੰਡ ਦਾ ਲੰਬੜਦਾਰ ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ। ਅਪੀਲੀ ਨਾ ਤਾਂ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ AC IInd ਗ੍ਰੇਡ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਇੰਤਕਾਲ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ ਸਨ; ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੰਤਕਾਲ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਪਟਵਾਰੀ ਨੇ ਇੰਤਕਾਲ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਸਾਰਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਵਿਚ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਕਤ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਿੰਡ ਬਾਲੀਆਂ ਵਿਚ ਵਾਹੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ

ਅਤੇ ਮਕਾਨ ਮੁਦਈ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆ ਗਏ ਪਰ ਮੁਦਈ ਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ , AC IInd ਗ੍ਰੇਡ ਨੇ ਵਿਰਾਸਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇੰਤਕਾਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਇੰਤਕਾਲ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੰਤਕਾਲ (ਐਕਸ. D8) ਮੁਦਈ ਦੀ ਸੀਪੀਐਨਐਸ ਦੇ ਨਾਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਮੁਦਈ ਵੱਲੋਂ ਤਿੰਨਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਾਹੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੰਤਕਾਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਬਾਕੀ ਦੋ ਭਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਸ਼ਹਿਰ ਸੰਗਰੂਰ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਘਰ। ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਗਲਤ ਅਤੇ ਵਿਗੜਿਆ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮੁਦਈ ਨਾਲ ਘੋਰ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਖੋਜ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰਕ ਨਿਪਟਾਰੇ ਮਿਤੀ 27 ਜੁਲਾਈ, 1954, ਸਾਬਕਾ. PA ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ. ਪੀ.ਸੀ. 'ਤੇ ਪਰਸ਼ੋਤਮ ਦਾਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਜਾਂ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

(18) ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਈ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਸਲਾਅ ਦੇ ਦੂਜੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸੀਮਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ 7 ਫਰਵਰੀ, 1962 ਨੂੰ ਤਿੰਨੋਂ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੰਤਕਾਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਉਕਤ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਸਦਾ ਹੱਕ ਸੀ। ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੀਮਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 113 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੁਦਈ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ 7 ਜੂਨ, 1962 ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੁਦਈ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਥਾਈ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਲਈ ਤਤਕਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦਾ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਿੰਦੂ ਉਹ ਤਾਰੀਖ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਭਾਵ ਜਦੋਂ ਮੁਦਈ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

(19) ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਤੱਥ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਨਿਵੇਕਲਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ, ਇਸਲਈ, ਉਸ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਥਾਈ ਹੁਕਮ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਥਾਈ ਹੁਕਮ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਰਾਹਤ ਦੇ ਨਾਲ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਮੁਦਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ/ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਨਿਵੇਕਲੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਮਾਲਕ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸੀਮਾ ਦਾ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਿੰਦੂ ਇੰਤਕਾਲ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਹੈ ਉਹ ਮਿਤੀ ਜਦੋਂ ਮੁਦਈ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੀਮਾ ਐਕਟ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 58 ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਸੀਮਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। "ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ

GURCHARAN RAM v. TEJWANT SINGH (DEAD) THROUGH 1075
L.Rs AND ANOTHER (*Satish Kumar Mittal, J.*)

ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ "ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਜਾਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਖ਼ਤਰਾ ਹੋਣ ਤੱਕ 'ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ' ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰੋ ਜਿਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।" ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਲਈ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਹਰ ਧਮਕੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਬੇਅਸਰ ਅਤੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਧਮਕੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੁਦਈ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਉਸਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਦਖਲ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਮੁਦਈ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਨਿਵੇਕਲੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਕਿਸੇ ਦਖਲ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸੀ, ਇਸਲਈ, ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਉਦੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੰਤਕਾਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। . ਇਸ ਲਈ, ਦੋਵੇਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਗਲਤ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਿਰਫ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੀਮਾ ਦਾ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਿੰਦੂ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੰਤਕਾਲ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਸੀ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸੀਮਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 113 ਵਿੱਚ, ਸੀਮਾ ਉਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

(20) "ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ" ਸ਼ਬਦ 1930 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਬੋਲੇ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰੀਵੀ ਕਾਉਂਸਿਲ ਦੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੁਆਰਾ ਵਿਆਖਿਆ ਲਈ ਕੈਂਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਾਉਂਟ ਕੋਲਾਨ, (ਸੁਪਰਾ), ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਉਲੰਘਣਾ, ਜਾਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਧਮਕੀ, ਦੁਆਰਾ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਜਿਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਿਆਮਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਦਰਬਾਰੀ ਸਿੰਘ ਆਦਿ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਉਲਟ ਐਂਟਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਕੋਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਕਹੀ ਗਈ ਐਂਟਰੀ, ਉਹ ਸੂਟ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਜਾਂ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ, ਚਿੱਟੋ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਨਰਿੰਜਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (ਸੁਪਰਾ) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਮਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਸੀਮਾ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਗੀ. ਜੇ ਕਿਰਿਆ ਦੇ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਕੋਈ ਸ਼ਰਤ ਹੈ ਤਾਂ

ਕਿਰਿਆ ਦਾ ਕਾਰਨ ਜਮ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਅਤੇ ਸੀਮਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਚੱਲਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਸ਼ਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਬਰਾਹਿਮ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਰੀਫਾਨ (ਸੁਪਰਾ) ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਵਾਹੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਨਿਵੇਕਲੀ ਮਲਕੀਅਤ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਅੱਧੀ ਨੂੰ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਇੰਤਕਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 58 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੀਮਾ ਦਾ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਿੰਦੂ ਉਹ ਮਿਤੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇੰਤਕਾਲ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਜਦਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ:-

“ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮਾਲੀਆ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ, ਸਮਾਂ ਉਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਚੱਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਿਨ ਮਾਲੀਆ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਉਲਟ ਦਾਖਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਜਿਸ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਤੋਂ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਉਲਟ ਇੰਦਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਲੀਆ ਪੈਪ 1 ਵਿੱਚ ਇਸ ਐਂਟਰੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਕਤ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਸੂਟ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ। ਪਰ ਇਹ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ 1954 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ, 1960 ਤੱਕ, ਜਦੋਂ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੇ ਜਿਉਂਦੇ ਸਨ, ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸੀ। 1960 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਬਾਰਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ 1954 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1960 ਤੱਕ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੇ ਜਿਉਂਦੇ ਸਨ, ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਇਕੱਲੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਕੋਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ਾ ਸੀ। 1960 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਇਕੱਲੇ ਮੁਦਈ ਦਾ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ਾ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਖਸਰਾ ਗਿਰਦਾਵਰੀਆਂ ਅਤੇ ਜਮਾਂਬੰਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਪਰਸ਼ੋਤਮ ਦਾਸ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਤਿੰਨ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਉਹ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਰ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਗੁਰਦਾਸ ਰਾਮ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਰ ਵਜੋਂ ਸਾਬਕਾ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਨਾ 1 ਜੋ ਕਿ ਸਾਲ 1970-71 ਲਈ ਜਮਾਂਬੰਦੀ ਦੀ ਨਕਲ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਜਦੋਂ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਨਿਵੇਕਲਾ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਜਾਂ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੁਦਈ ਦੇ ਵਕੀਲ

**GURCHARAN RAM v. TEJWANT SINGH (DEAD) THROUGH 1077
L.Rs AND ANOTHER (Satish Kumar Mittal, J.)**

ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਇਸੇ ਨੂੰ ਏਆਈਆਰ 1973 ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ, 126 ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵਿੱਚ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੇਵਤੀ ਦੇਵੀ ਬਨਾਮ ਕਾਂਤੀ ਪਰਸ਼ਾਦ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਜੋ ਕਿ ਸਾਡੀ ਆਪਣੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੁਦਈ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦਾ ਨਾਮ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸੀ। ਉਕਤ ਅਥਾਰਟੀ ਵਿਚ ਅੱਗੇ ਇਹ ਵੀ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੁਦਈ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਇੰਤਕਾਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਸਥਿਤੀ ਬਦਲਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਬਜ਼ੇ ਸੰਬੰਧੀ ਖੋਜ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਨਿਵੇਕਲਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ। ਇਸ ਖੋਜ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸੀਮਾ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਦਈ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੇਵਤੀ ਦੇਵੀ ਦਾ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ)। ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਥਾਈ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਵਿੱਚ, ਸੀਮਾ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਐਂਟਰੀ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਮੁਦਈ ਦੇ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 58 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸਮਾਂ ਉਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਚੱਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਿਨ ਮਾਲ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਉਲਟ ਐਂਟਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੁਦਈ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਤਾਜ਼ਾ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਉਲਟ ਇੰਦਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਅਸਲ ਭੌਤਿਕ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਮਾਲੀਆ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਐਂਟਰੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਕਤ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਜਾਂ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਜਾਂ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਕਤ ਜਾਇਦਾਦ ਬਾਰੇ ਇੰਤਕਾਲ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੰਤਕਾਲ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਚੁਣੌਤੀ ਨਾ ਦੇਣਾ, ਜਦੋਂ ਮੁਦਈ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਉਸਦੇ ਆਚਰਣ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੁਕਾਵਟ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਹੇਠਲੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਦੇ ਹੋਏ ਮੁਦਈ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀਮਾ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਗਲਤ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ

ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(21) ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਪੀ ਇਹ ਅਪੀਲ ਹੈ; ਹੇਠਲੀਆਂ ਦੋਵਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਬੇਲੋੜੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਈ ਗੁਰਚਰਨ ਰਾਮ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨੋਟ ਵਿੱਚ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਨਿਪਟਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਆਰ.ਐਨ.ਆਰ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਡੋਲਮਿਨ